U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Jana Passera a JUDr. Petra Průchy v právní věci navrhovatele: **ing. R. R.,** proti odpůrcům: 1) **Státní volební komise** se sídlem nám. Hrdinů 3, Praha 4, 2) **MUDr. J. Ch.**, 3) **prof. ing. dr. B. Š., CSc.,** o „*I. návrhu na neplatnost voleb do Parlamentu České republiky konaných ve dnech 28. a 29. května 2010 a II. o návrhu na neplatnost volby kandidáta MUDr. J. Ch. a prof. Ing. Dr. B. Š., CSc.*“,

t a k t o :

I. **Návrh na neplatnost volby kandidátů MUDr. J. Ch. a prof. Ing. Dr. B. Š., CSc., s e z a m í t á .**

II. **Ve zbytku s e návrh o d m í t á .**

III. **Žádný z účastníků n e m á p r á v o na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

[1.] V návrhu, doručenému Nejvyššímu správnímu soudu dne 8. 6. 2010, navrhovatel tvrdí, že politická strana TOP 09 vznikla podvodně, a to proto, že její stanovy neuvádějí způsob stanovení členských příspěvků. Dále namítá, že docházelo k podvodným změnám stanov této strany a k podvodnému přijímání členů. a sestavování kandidátek. Jako nápravné opatření je navrhováno zrušit stranu rozpuštěním a dát podnět pro orgány činné v trestním řízení pro zahájení šetření trestného činu podvodu se škodou velkého rozsahu na neznámého pachatele.

[2.] Vzhledem k tomu, že návrh obsahoval vady, které bránily jeho věcnému projednání, vyzval Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), navrhovatele usnesením ze dne 9. 6. 2010, č. j. Vol 14/2010-5, k odstranění vad podání, a to upřesněním, zda se domáhá neplatnosti volby shora uvedených kandidátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR konaných ve dnech 28. a 29. května 2010, a dále uvedením konkrétních skutečností, z nichž vyplývá porušení zákona č. 247/1995 Sb. způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby kandidátů, proti jejichž volbě navrhovatel brojí. Za účelem

odstranění uvedených vad stanovil soud navrhovateli lhůtu tří dnů od doručení tohoto usnesení.

[3.] Soud navrhovatele současně poučil o tom, že podle ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „volební zákon"), mj. platí, že podáním návrhu na neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen, a každá politická strana, politické hnutí nebo koalice, jejíž kandidátní listina ve volebním kraji byla pro volby do Poslanecké sněmovny zaregistrována. Návrh na neplatnost volby kandidáta může dle odst. 5 cit. ustanovení podat navrhovatel, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby tohoto kandidáta.

[4.] Soud v citovaném usnesení rovněž uvedl, že z podání navrhovatele by bylo možné dovodit, že se domáhá neplatnosti volby jmenovaných kandidátů, kteří byli zvoleni do Poslanecké sněmovny za Olomoucký volební kraj na kandidátní listině politické strany TOP 09, nicméně zároveň ve svém podání uvádí jako navrhované „nápravné opatření" zrušení politické strany TOP 09 jejím rozpuštěním a podnět pro orgány činné v trestním řízení pro zahájení šetření trestného činu podvodu se škodou velkého rozsahu neznámého pachatele. K tomu je třeba podotknout, že Nejvyšší správní soud není orgánem činným v trestním řízení a nemá v této oblasti žádnou pravomoc a že zároveň navrhovatel není aktivně legitimován k podání případného návrhu na rozpuštění politické strany ve smyslu § 15 odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Navrhovatel je tedy povinen již popsaným způsobem upřesnit, čeho se svým podáním vlastně domáhá. Z podání navrhovatele rovněž není patrné, jaké konkrétní porušení volebního zákona by z jeho tvrzení mělo vyplývat, a tudíž ani to, jak by takové případné porušení volebního zákona mělo ovlivnit výsledek volby jím označených kandidátů. I v tomto směru proto soud navrhovatele vyzval k doplnění podání.

[5.] Na tuto výzvu soudu, kterou navrhovatel obdržel dne 10. 6. 2010, zareagoval podáním ze dne 11. 6. 2010. V něm zejména uvedl, že politická strana TOP 09 byla podvodně zaregistrována, což ovlivnilo výsledek voleb a kandidátů. Podvodně registrovaná politická strana totiž nemůže mít žádný název a nesmějí být vytištěny její hlasovací lístky a sčítány hlasy pro ni odevzdané. Výslovně doplnil, že navrhuje neplatnost volby kandidátů MUDr. J. Ch. a prof. Ing. Dr. B. Š., CSc.; kromě toho i nadále požaduje vyslovit neplatnost voleb do Parlamentu ČR.

[6.] Je tak zřejmé, že navrhovatel nevyhověl výzvě soudu a neodstranil vady té části svého návrhu, kterou požadoval vyslovení neplatnosti voleb do Parlamentu ČR, ačkoliv byl na tyto vady citovaným usnesením zdejšího soudu upozorněn s poučením, že nebudou-li ve stanovené lhůtě odstraněny, nelze v řízení dále pokračovat a soud návrh odmítne. Proto Nejvyšší správní soud tuto část návrhu (sub I.) odmítl podle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s.

[7.] Nad tento rámec poukazuje soud na skutečnost, že volební zákon diferencuje mezi aktivní legitimací každého občana zapsaného do stálého seznamu „*ve volebním okrsku, kde*

byl poslanec volen", a politickou stranou nebo koalicí, jejíž kandidátní listina „*ve volebním kraji byla pro volby do Poslanecké sněmovny zaregistrována*". Této zákonné úpravě je nutno rozumět tak (viz usnesení NSS ze dne 29. 6. 2006, sp. zn. Vol 50/2006, in: www.nssoud.cz), že zatímco občan může předmětný návrh podat jen ve vztahu ke kandidátům, zvoleným ve volebním kraji tam, kde mohl vykonat svoje aktivní volební právo; je politická strana aktivně legitimována k podání tohoto návrhu vůči všem kandidátům, zvoleným v krajích, kde také kandidovala, což může v konečném důsledku znamenat zpochybnění i všech zvolených kandidátů v celé republice. Výklad, podle něhož by kterýkoliv občan byl aktivně legitimován k podání návrhu na neplatnost volby kandidátů zvolených i v jiných krajích, než ve kterém mohl vykonat svoje aktivní volební právo,

je podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu v přímém rozporu se zněním citovaného zákonného ustanovení a odporuje rovněž srovnání tohoto řízení se soudním přezkumem jiných typů voleb (volby do Senátu, volby do krajských a obecních zastupitelstev). Je tak zřejmé, že i pokud by navrhovatel vyhověl výzvě soudu k odstranění vad návrhu a označil by další zvolené poslance, byl by tento návrh věcně projednatelný toliko ve vztahu k těm kandidátům, kteří byli zvoleni ve volebním kraji, kde je stěžovatel zapsán do stálého seznamu, tzn. v Olomouckém volebním kraji. Zbývající část návrhu (tzn. ve vztahu k volbě kandidátů z ostatních 13 volebních krajů) by musel Nejvyšší správní soud odmítnout z důvodu chybějící aktivní legitimace navrhovatele .

[8.] Ve vztahu k návrhu na neplatnost volby kandidátů MUDr. Ch. a prof. Š. (sub II.) soud konstatuje, že navrhovatel je aktivně legitimován a návrhový petit je srozumitelný a věcně projednatelný. Vlastní argumentace se nicméně omezuje na jedinou námitku: na údajně podvodnou registraci politické strany TOP 09. Tato námitka však není nikterak vysvětlena. V podání ze dne 11 6. 2010, kterým navrhovatel reaguje na výzvu soudu k odstranění vad, je totiž pouze opakovaně konstatováno, že předmětná politická strana byla zaregistrována podvodně a proto nesměla kandidovat a neměly být vytištěny její hlasovací lístky. V původním podání ze dne 7. 6. 2010 je dále uvedeno, že stanovy TOP 09 neuvádějí způsob stanovení členských příspěvků a proto tato strana neměla být zaregistrována, resp. že jsou právně neplatné úkony přípravného výboru TOP 09, a to včetně přijímání členů.

[9.] K těmto námitkám soud uvádí, že se vůbec netýkají procesu voleb, nýbrž registrace politické strany TOP 09 a podávání kandidátní listiny. Zde je vhodné připomenout, že volební proces je rozdělen na několik fází, kdy i účinná soudní ochrana proti možným pochybením musí následovat bezprostředně poté, co k nim dojde. Není proto možné akceptovat situaci, kdy by případná pochybení, samostatně soudně přezkoumatelná v soudním řízení, bylo možno účinně napadnout až v řízení o neplatnosti volby kandidáta.

[10.] Jak totiž uvedl zdejší soud již v usnesení sp. zn. Vol 11/2004 (č. 471/2005 Sb. NSS), v rámci řízení ve věcech neplatnosti voleb a hlasování podle § 90 a násl. s. ř. s. nelze brojit proti vadám v registraci přihlášky (kandidátní listiny). K napadání registrace kandidáta slouží samostatné řízení týkající se ochrany ve věcech registrace, upravené v § 89 s. ř. s. a v § 86 volebního zákona. Občan zapsaný do stálého volebního seznamu „*vůbec není osobou legitimovanou k podání návrhu na zrušení rozhodnutí o registraci přihlášky určitého kandidáta, a rozhodnutí o registraci nemůže tím spíše zpochybňovat ani prostřednictvím*

návrhu na vyslovení neplatnosti voleb nebo neplatnosti volby kandidáta, tedy v jiném řízení s jiným předmětem. Tento závěr je plně v souladu s účelem a smyslem registračního řízení, v rámci nějž pověřený obecní úřad v sídle volebního obvodu toliko přezkoumává formální náležitosti podané přihlášky. Jedná se tedy o vztah mezi tím, kdo podává přihlášku k registraci, a pověřeným obecním úřadem se sídlem ve volebním obvodu; volič jím nemůže být na svých právech nijak zkrácen, a proto je logické, že ani rozhodnutí o registraci či o odmítnutí registrace nemůže s úspěchem napadat návrhem u soudu."

[11.] Tento názor je konzistentní i s právním názorem, který Ústavní soud vyslovil v usnesení ze dne 16. 12. 2003, sp. zn. I. ÚS 699/02 (http://nalus.usoud.cz): „*Toto taxativní omezení aktivní legitimace přitom nelze považovat za protiústavní. Jeho účelem je zajištění soudního dohledu nad dodržováním rovných podmínek politické soutěže o získání senátorského mandátu a realizace ústavně zaručeného rovného přístupu k voleným funkcím, avšak takovým způsobem, který by neumožňoval volby mařit, např. zjevně účelovým soudním napadáním provedených registrací. Případné maření voleb, které by usilovalo o zablokování soutěže, je totiž také porušením pravidel soutěže. Proto jsou aktivně legitimováni účastníci předmětné politické soutěže, protože právě konkurenti jsou případným porušováním pravidel nejvíce poškozováni a protože jsou zároveň nejlépe informováni o průběhu soutěže (jde o bohatě empiricky ověřený předpoklad).*"

[12.] K uvedenému proto zbývá dodat, že ve věcech registrace je soudní ochrana primárně zaměřena na případy rozhodnutí o odmítnutí kandidátní listiny, které by mohlo být nezákonnou

překážkou svobodné soutěže politických stran, resp. politické plurality. Je-li kandidát (resp. politická strana) registrován, pak je již na svobodné úvaze voličů, zda jej zvolí či nikoliv. Tato koncepce plně odpovídá teoretické konstrukci pasivního volebního práva, které je založeno na individuálním přístupu, a jehož cílem je umožnit svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti ve smyslu článku 22 Listiny základních práv a svobod. Rozhodne-li se určitá osoba vykonat své pasivní volební právo a utká-li se v rámci již zmíněné svobodné soutěže politických sil se svými politickými soky, pak v této soutěži bojuje sama za sebe, a v mezích pravidel (zejména v souladu s principy čestnosti a poctivosti volební kampaně, a rovnosti kandidátů, které jsou neodmyslitelnými předpoklady skutečné svobodné soutěže) usiluje o své zvolení.

[13.] Ze všech shora uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že ve vztahu ke kandidátům MUDr. Ch. a prof. Š. byl navrhovatel k podání návrhu aktivně legitimován, nicméně nebyla zjištěna protizákonnost jejich volby v tom směru, jak argumentoval navrhovatel, a proto byl v této části návrh podle ustanovení § 90 s. ř. s. zamítnut.

[14.] O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož ve věcech volebních žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. června 2010

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu